

Văn Đạo

Thư pháp Thiền với Quốc Âm Tân Tự (QATT)

Thư pháp Thiền không chỉ đơn thuần là viết chữ, đó còn là thiền định. Tinh thần của nghệ thuật này bám rễ sâu vào **Thiền phái Trúc Lâm**, dòng thiền thuần Việt do Phật hoàng **Trần Nhân Tông** – vị vua đã rũ bỏ ngai vàng để khoác áo cà sa – sáng lập vào thế kỷ 13.

Từ ngàn xưa, thư pháp vốn là một phần không thể tách rời của Đạo Thiền. Vào thế kỷ 20, khi Việt Nam chuyển đổi sang bảng chữ cái Latinh, nghệ thuật này đã vấp phải một sự hụt hẫng về mặt thẩm mỹ. Lời giải cho thách thức đó chính là một bước đột phá táo bạo: viết chữ Latinh bằng bút lông và mực tàu truyền thống.

Bên cạnh chữ Quốc Ngữ và Hán Nôm, vẫn còn một con đường ít người biết đến: **Quốc Âm Tân Tự**. Đây là hệ thống văn tự của người Việt xuất hiện từ những năm 1840, từng bị lãng quên một thời gian dài trước khi được tìm lại sau 140 năm. Chỉ với giấy, bút lông và mực tàu, bạn đã có thể thực hành chánh niệm qua thư pháp Thiền. Đặc biệt trong nghệ thuật này, Quốc Âm Tân Tự mang một sắc thái vô cùng độc đáo. Từng nét chữ uyển chuyển, tự nhiên và trôi chảy, tạo nên một lối viết vừa khoáng đạt vừa giàu sức biểu cảm.

Triết lý

Cư Trần Lạc Đạo — Cái thiêng liêng trong đời thường

Giác ngộ hiện hữu trong từng sinh hoạt thường nhật. Việc mài mực, cầm bút và nắn nét từng nét chữ không còn là việc vật vãnh, mà trở thành một thực hành tâm linh thiêng liêng.

Hiện pháp lạc trú — Chánh niệm trong hành động

Tỉnh thức toàn diện: mỗi chuyển động của bàn tay đều phản chiếu trọn vẹn khoảnh khắc hiện tại. Khi bắt đầu hạ bút, tâm, thân và hơi thở của bạn phải hòa làm một điểm tập trung duy nhất. Bạn cảm nhận rõ từng áp lực của sợi lông bút trên mặt giấy. Bạn hoàn toàn an trú trong hiện tại.

Tùy duyên — Thuận theo tự nhiên

Hãy để vạn vật thuận theo tự nhiên mà không gượng ép một kết quả nào. Một khi mực đã chạm giấy, nét chữ không thể xóa nhòa. Đừng chống lại những điều chưa hoàn hảo.

Tương tức — Sự liên kết của vạn vật

Tác phẩm thư pháp không tồn tại độc lập. Trong sắc mực đen, bạn thấy dòng nước, thấy đám mây làm nên cơn mưa, thấy người đốt lò tạo ra nhọ nồi, và thấy cả tâm thức của tổ tiên đã lưu truyền từng con chữ. Vạn vật đều tương tức trên trang giấy.

Nghi thức Hơi thở

Mỗi buổi viết thư pháp Thiền là một nghi thức. Theo Thiền sư Thích Nhất Hạnh, nghi thức ấy bắt đầu bằng việc tĩnh tọa và thưởng thức một ngụm trà trong chánh niệm. Sư ông thậm chí còn nhỏ vài giọt trà trực tiếp vào nghiên mực (xem phần Tương tức).

Chuẩn bị: Với cùng sự chú tâm đó, hãy sắp xếp dụng cụ của bạn. Đặt tờ giấy ngay ngắn. Nếu dùng nghiên mực, hãy mài mực theo những vòng tròn thật chậm rãi và tỉnh giác. Hãy để hành động nhịp nhàng này làm chiếc cầu nối giữa sự tĩnh lặng của thiền định và hành động hạ bút. Khi tâm đã bình an và an trú trong hiện tại, hãy nhẹ nhàng nâng bút lên.

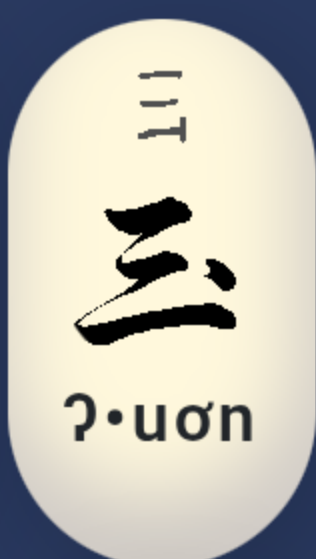
Lắng dịu tâm trí: Khi dụng cụ đã sẵn sàng, nâng bút lên nhưng chưa vội viết. Giữ bút một cách thật nhẹ nhàng. Thở. Mỗi khi hít vào, cảm nhận năng lượng tuôn chảy vào cơ thể. Hãy thông thả, để tâm trí hoàn toàn tĩnh lặng cho đến khi chỉ còn đọng lại khoảnh khắc hiện tại.

- **Phụ âm đầu:** Thở ra và viết phần phụ âm đầu của chữ. Sự di chuyển của ngọn bút hoàn toàn đồng điệu cùng hơi thở.
- **Phần vần:** Hãy để phần tiếp theo của chữ tự nhiên hiện lên trong tâm trí. Thở ra và viết phần vần.
- **Thanh điệu:** Nếu chữ có dấu thanh, hãy xác định vị trí đặt dấu. Thở ra và đặt dấu thanh.

👉 Trong thư pháp Thiền, ngọn bút chỉ chạm giấy khi bạn thở ra, nhờ đó **khí** lực sẽ truyền từ bút sang giấy chứ không đi theo chiều ngược lại. Tuyệt đối không hạ bút khi đang hít vào.

Các con chữ

Lưu ý dấu chấm biểu thị âm cuối N. Khi không cần âm cuối hoặc cần một âm cuối khác, dấu chấm này được bỏ đi hoặc thay bằng ký hiệu âm cuối tương ứng.

Kẹo

Quý

San

E

𐒧^o

𐒧³

𐒧

𐒧

𐒧 + 𐒧

S

AN

=

SAN

𐒧

𐒧

K

+

𐒧

E

+

𐒧

ô

=

KĚO

𐒧^o

Viết âm cuối

Có 5 âm cuối khác nhau.

N

Ng

M

I/Y

O/U

匹 球 照

Các dạng viết tắt của âm cuối

Những dạng viết tắt này đặc biệt hữu dụng khi viết theo lối liền mạch (***Liên miên***), nơi trọn vẹn một chữ thường được hoàn thiện chỉ bằng một nét bút liên tục.

hai

hảo

Để so sánh, đây là chữ »hai« viết theo lối rời (***Độc thảo***) 照

Hãy sáng tạo khi chấp bút các thành phần âm cuối. Chỉ cần nhớ rằng âm cuối I/Y cần một nét lượn sóng giống như ㄣ, còn âm cuối O/U thì nét phải được gạch chéo như trong ㄣ.

👉 Thảo thư là một loại hình nghệ thuật ngập tràn sinh khí. Hãy chú ý không để thất thoát **khí** lực ở cuối mỗi chữ; hãy duy trì dòng chảy của khí cho đến tận khoảnh khắc nhấc bút khỏi mặt giấy.